

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 22 septembar 1939

God. X • Broj 38

Mir, opreznost i odlučnost!

Vremena su ozbiljna, a u ozbiljnim vremenima treba pribranosti i odlučnosti iznad svega! Naš narod hoće mir i prijateljstvo sa svima narodima, bližim i dalekim, koji nemaju nameru da diraju u njegovu nezavisnost i celokupnost. Vodeći računa o toj narodnoj želji, naši su odgovorni faktori zvanično istakli punu neutralnost prema današnjim sukobima u svetu i želju da ta neutralnost bude od svih ispravno shvaćena i poštovana.

Posve je prirodno, da niko od našeg naroda ne može zahtevati da pri tom uguši i svoja osećanja, te da se odrekne svojih urođenih etičkih pogleda na pravdu i slobodu, te na bratstvo i jednakost među narodima, — kao što niko ne može da mu zameri, ako u njegovim grudima žive osećaji saučešća sa događajima koji se tiču bliskih mu, slovenskih naroda.

I pri najstrožijoj i najkorektnijoj neutralnosti, mi možemo i moramo da budno pazimo na naše narodne interese, a ti interesi će biti najbolje očuvani, ako smo pribrani i odlučni. Ništa nema gore u ovakvim nestalnim vremenima, nego što je preterano uzbuđivanje, alarmantne vesti, stvaranje naglih zaključaka, unošenje u javnost neproverenih glasina, a naročito širenje straha, nesigurnosti i defetizma uopšte. U vremenima kada hiljade radio-stanica zaraćenih i neutralnih zemalja bacaju u zrak najprotuslovnije vesti i navlaš udešene senzacije, čiji cilj je vrlo često sračunat upravo na to, da kod protivnika, ili kod suseda, izazove zabunu, treba sa najvećom oprežnošću primati svaki događaj i o svemu razborito i trezveno prosuditi, pre no što se primi za gotovo.

Naročito treba postupati tako sa vestima koje imaju bilo kakav odnos sa našom državom, ili sa našim narodom. Ma koliko da smo naglasili da ne želimo zla nikome, ne možemo biti sigurni da u svetu nema i takvih faktora, koji prema nama nemaju najbolje namere, a koji svoje niti provlače i u unutrašnjost same naše otadžbine. Kada se to ima na umu, onda je jasno otkuda se i u našu javnost ubacuju tolike alarmantne vesti, kojima je cilj da izazovu zabunu, te da stvore neki incident, da poseju međusobne svađe, ili paniku. Pravi rodoljub, dobar Jugosloven, čestit Srbin, Hrvat i Slovenac, taj će kao i svaki misaon čovek biti, dođuše, zabrinut zbog današnjih teških međunarodnih prilika, ali baš zato što svoj narod i svoju zemlju voli, on znade da će joj, najbolje poslužiti time, ako svoje dužnosti obavlja u redu, ako na svoju okolinu utiče u pozitivnom i ohrabrujućem pravcu, ako diže na svakom koraku veru i moral, ako podupire pouzdanje u merodavne faktore i u našu hrabru vojsku, i ako izbegava sve što bi moglo da pomuti kompaktnost i pribranost u stavu države i naroda. Oni, naprotiv, koji nemaju drugog posla nego da obilaze trgove i kafane i da šire najneverovatnije glasove, koji često najpresudnije tangiraju interese vlastite zemlje, ti nikako ne mogu da budu ubrojeni među iskrene rodoljube, ma koliko grlato to isticali. A nije isključeno da među takvim sejačima senzacija i laži, ima i elemenata, koji su u službi tuđih interesa, a od kojih Jugoslavija kao celina, jednako kao što i Srbi i Hrvati i Slovenci pojedinačno, mogu da imaju samo štete.

Nije, dakle, dovoljno biti samo pribran i odlučan, već je potrebno da i druge učinimo takvim! Pravi rodoljub i pravi Soko treba svuda najodlučnije da istupi protiv takvih sejača zabune i defetizma i da ih pozove na red. Niko u Jugoslaviji ne sme da potcenjuje ni naše prilike, ni našu odlučnost, ni našu spremu i volju za odbranu! A onaj koji to radi, taj nije u službi svoga naroda, već tuđeg; jednako kao i oni koji čuda pričaju o tuđim sistemima i snagama, pokušavajući da i na taj način potcene ono što je naše i da seju defetizam.

Pored pribranosti i odlučnosti, potrebna je također i opreznost! Naše unutrašnje prilike, u političkom, privrednom i vojničkom pogledu tiču se samo nas i o njihovim podacima treba da vode računa u prvom redu kompetentni faktori. Onaj koji previše o tome hoće da zna i da govori, može vrlo često da nanese grдне štete otadžbini, jer je dandanas u svetu toliko razgranata mreža špijunaže, da čovek nije nikad siguran do čijeg će uha ti podaci da dodu. A pogotovo kada se tuđe strane oči puštaju da zaviruju u stvari koje ih se ne tiču.

Danas se, sem rata oružjem, vodi u čitavom svetu i rat nerava, rat svesti i rat izdržljivosti. Ta borba se proteže na sve grane ljudskog života, na politiku, privredu, kulturu itd. U takvom ratu ne odlučuje samo hrabrost, nego još više mudrost, umešnost, staloženost i ozbiljnost. Disciplina se danas nameće čitavom narodu i na svakom koraku! A pošto je Sokolstvo bilo uvek predvodnik u pribranosti i disciplini, to ono, i u današnjem trenutku treba da uzme inicijativu u svoje ruke, pa da nad čitavim našim javnim životom provede čvrstu organizaciju u tom pravcu. To je jedan od glavnih zadataka sokolskih narodno-odbranbenih otseka i on treba da se izvrši pre svega. Jer i najveća hrabrost i najteže žrtve mogu da budu uzaludne, ako se, pomanjkanjem svesti i discipline, pusti da zabuna uđe u javnost i da se protivniku otkriju tajne, koje su od presudne važnosti za narodne interese.

Sednica plenuma i uprave Saveza Sokola K. J.

U nedelju, 17 septembra, održana je, u prostorijama Saveza Sokola K. J. u Beogradu, sednica Plenuma uprave Saveza Sokola K. J., na kojoj su uzeli učešća i starešine ili predstavnici svih sokolskih župa u Jugoslaviji. Sednicu je, u 8.30 časova, otvorio zamenik starešine brat Dr. Vladimir Belajčić, koji je i pored svoje bolesti doputovao iz Novog Sada, a koji je docnije predao vođenje sednice zameniku starešine, bratu Dr. Mihajlu Gradojeviću. Brat Dr. Belajčić je međutim ostao do kraja prisutan većanjima i uzeo je više puta reč.

Govor br. Dr. Belajčića

Na početku sednice održao je zamenik starešine brat Dr. Belajčić značajan govor, kojim je najpre pozdravio prisutnu braću i odao počast preminulom bratu Kajzelju, zameniku starešine župe Ljubljana, starom sokolskom borcu i radniku, a zatim je istakao ubeđenje, da će zasjedanje plenuma Saveza u današnjim vrlo ozbiljnim vremenima biti od koristi za Sokolstvo, za narod i za Jugoslaviju. Brat Dr. Belajčić je izneo pregled unutrašnjih i spoljnih prilika u kojima se naš narod i naša država nalaze, a naročito je podvukao važnost problema, koji se postavljaju pred Sokolstvo u takvim prilikama. Glavna briga svih merodavnih faktora i čitavog naroda je sigurnost i nepovredivost državne nezavisnosti i celine, pa to treba da bude i glavna briga Sokolstva. Zato u današnjim prilikama Sokolstvo treba čitav svoj rad da usredsredi na narodno-odbranbenom području i da sa svim konstruktivnim silama saraduje na jačanju narodne kompaktnosti i na dizanju odbranbenih snaga Jugoslavije. Sa tog gledišta posmatra Sokolstvo i na unutrašnje prilike. Načelo jugoslovenskog narodnog jedinstva ostaje i dalje za njega svetinja, pa će se i dalje zalagati da to načelo dovede do pobeđe, jer u njemu jedino vidi punu garanciju za procvat i sigurnost države i svih njenih delova. Promene koje su se dogodile u državi, izvedene su od političkih faktora, pa u njih Sokolstvo ne može da ulazi, u toliko manje što se podvlači da su te promene učinjene iz državne nužde da bi se došlo do smirivanja unutrašnjih prilika i da bi se preko njih također postigla jača kompaktnost svih delova države prema vani. Posve je prirodno da Sokolstvo ne želi da ometa nikakav rad na smirivanju i kompaktnosti i pozdraviće svaki istinski rezultat u tom pogledu; ali isto tako traži za sebe punu slobodu da, u tom istom duhu smirivanja i snošljivosti, radi na propagiranju svojih, jugoslovenskih i sokolskih ideala, na jačanju države i naroda, i na dobro Kralja i Jugoslavije. Niko ne može i ne sme tražiti od Sokolstva, da se ono odrekne svojih jugoslovenskih načela, niti će to ono ikada učiniti. Svojim radom i vaspitanjem mladih generacija Sokolstvo je danas potrebitije narodu i državi nego što je ikada bilo, pa to uverenje dele sigurno i merodavni državni faktori. Događa se doduše u poslednje vreme, da se u ponekim krajevima, sa strane neodgovornih faktora, kao i sa strane ponekih u-

pravnih organa, krivo tumače nove političke prilike u zemlji, te da se iskorišćavaju za napadaje na Sokolstvo, za povredu sokolske imovine i imovine sokolskih pripadnika, te za lične progone i fizičke napadaje na pojedine članove Sokola. Ti događaji izazvali su, naravno, u svim našim redovima duboko uzbuđenje, i to treba da bude jedan od glavnih predmeta današnje sednice. Mi trebamo danas doneti odluke, ne samo da zaštitimo Sokolstvo i njegove članove, nego da Sokolstvu osiguramo potpunu slobodu rada na bilo kojem području Jugoslavije, a njegovim članovima punu građansku sigurnost. Braći koja su stradala za Sokolstvo i zbog ljubavi prema državi, treba da pošaljemo naše najsrdačnije pozdrave i izjave pune solidarnosti, te da kod merodavnih faktora preduzmemo korake u smislu, koji je ranije spomenut. Uveren je da ne može biti ni jednog odgovornog faktora u Jugoslaviji, ma kojoj grupi ili partiji pripadao, i ma kako gledao na Sokolstvo, a da bi — naročito u današnjim vremenima — mogao bilo čime da ometa pun rad Sokolstva na stvaranju narodno-odbranbene pripravnosti, nacionalne kompaktnosti i ljubavi za državnu nezavisnost, u svim našim krajevima.

Kao što Sokolstvo ostaje nepokolebljivo u svojim jugoslovenskim idealima i u svojoj ljubavi za Kralja i narodnu dinastiju, ono isto tako ustraje u svojim principima slobodstva i pravde te u načelima slovenske solidarnosti i širenja ljubavi prema slovenskim narodima. Prilike, koje se baš u ovom trenutku odigravaju u svetu, ne izgledaju povoljne za ove naše ideale; ali baš zato mi ne smemo da budemo njihovi dezerteri u mučnim danima, već kao pravi sokolski vitezovi da ostanemo verni načelima o čijoj smo pravdom, uzvišenosti, a i konačnoj pobeđi, duboko ubeđeni! Stradanja slovenskih naroda, prirodno je da izazivaju bol u svakom slovenskom srcu, jednako kao što nikakvi događaji ne mogu da u nama uguše veru, da slovenski narodi treba ipak da dodu do svoje pune pravde i slobode.

Stanje u Sokolstvu

Nakon govora brata Belajčića, koji je pozdravljen srdačnim odobravanjem, preuzeo je vođenje sednice zamenik starešine, brat Dr. M. Gradojević, pa se na to razvila debata po prvotnoj tački dnevnoga reda: o sokolskom radu. Obzirom na važnost momenta, ta debata je bila vrlo zanimljiva i srdačna. U njoj su uzeli učešća predstavnici svih sokolskih župa u zemlji, te nekoji članovi savezne uprave, među kojima braća Dr. Mihajlo Gradojević, Dr. Belajčić i M. Smiljanić. Od predstavnika župa održali su duže govore brat Dr. H. Verk iz Zagreba, J. Smertnik iz Celja, Ivo Polić sa Sušaka, Dr. Lavš iz Splita, P. Kovačev iz Šibenika, M. Sablić iz Karlovca, M. Belčić iz Varaždina, Dr. M. Vukočević iz Bjelovara, Gavra Milošević sa Cetinja, Čeda Milić iz Mostara, Dr. V. Besarović iz Sarajeva, R. Dimitrijević iz Niša itd. Naročito su bila zanimljiva izlaganja iz-

slanika iz župa na teritoriji Banovine Hrvatske, koji su podrobno prikazali poteškoće na koje nailazi rad Sokolstva, kao i vrlo neugodne napadaje, kojima su Sokolstvo i Sokoli pojedinci izloženi u tim krajevima. Svi su oni izjavili, da ne traže ništa nego punu slobodu rada i punu građansku sigurnost, te da niko ne kane otpustiti od svojih ideala, spremni da učine sve za stišavanje i normalizaciju prilika u svojim krajevima. Međutim, neće niko dopustiti da budu tretirani kao građani drugoga reda, samo zato što su uvek ostali verni svojim sokolskim načelima i svojoj ljubavi za Kralja i Jugoslaviju. I delegati iz ostalih župa, kao i predstavnici Saveza, izjavili su u svojim govorima punu solidarnost sa braćom iz Banovine Hrvatske.

Narodno-odbranbeni rad

Svi delegati bez razlike istakli su u svojim govorima, da imaju od svojih članstva i svojih jedinica nalog da traže, da u današnjim trenutcima Sokolstvo, kao glavni svoj posao, treba da istakne narodno odbranbeni rad. Sva druga pitanja treba da se ostave po strani, sve druge priredbe i akcije da se odlože i svedu na minimum, a Sokolane da postanu zborišta, u kojima će se omladina vaspitavati u svima disciplinama koje su u vezi sa narodnom odbranom i u duhu koji znači punu spremnost za svaki slučaj. Jednodušnost delegata i uprave Saveza po tom pitanju bila je najpotpunija, pa su naročito delegati sa područja Banovine Hrvatske izjavili da će sve sile uložiti da se taj vrhovni narodni cilj, odbrana Jugoslavije, postigne.

Na koncu debate uzeo je ponovo reč brat Dr. Belajčić, podvukavši svoje zadovoljstvo zbog jednodušnosti u svim glavnim pitanjima. Nakon toga, na predlog brata Dr. Verka donesen je jednodušno zaključak u gore navedenom smislu. Podvučena je potreba intenzivnog narodno-odbranbenog rada, koga je Savezna uprava već pre toga bila preduzela; a isto tako su odobreni koraci koje je uprava Saveza SKJ također preduzela, da sokolsko voćstvo dođe u kontakt sa svim merodavnim krugovima u državi, kako bi na svim tim mestima prikazalo u tačnom svetlu rad i ciljeve Sokolstva, jednako kao i poteškoće na koje nailazi; i kako bi se na taj način poteškoće odstranile, a Sokolstvu bila osigurana potpuna sloboda i nesmetana delatnost.

Ostala pitanja

Prešlo se zatim na drugu tačku dnevnoga reda: O sletskom garancijom fondu referisao je brat Mihajlo Nikolić, gospodar Savezne uprave, pa je zaključeno da se o tome izradi nacrt koji će se izneti pred Saveznu skupštinu.

Po pitanju stadiona u Beogradu referisao je brat Dr. ing. Kosta Petrović, koji je vrlo pregledno prikazao današnje stanje tog pitanja, kao i akciju odgovornih državnih faktora, akciju raznih sportskih organizacija i akciju udruženja inženjera, u

odnosu na gradnju stadiona. Na osnovu tog referata, sednica je zaključila, da uprava Saveza poradi da novi stadion, po obliku, duhu i veličini, treba da bude odraz naših narodnih potreba i naše narodne kulture, pa da je zato neophodno nužno da njegova koncepcija i izgradnja budu produkt rada i nastojanja domaćih ljudi, a ne stranih.

Po četvrtoj tački dnevnoga reda, predstojeća skupština Saveza, referisao je brat M. Smiljanić, pa je zaključeno da se Savezna skupština održi svakako 30 oktobra o. g. u Beogradu, te da na dnevnom redu bude izbor prvog zamenika starešine Saveza SKJ, kao i izbor celokupne uprave Saveza SKJ, pošto će dosadašnja uprava solidarno predati ostavku, da bi se delegatima dala prilika da za saradnike prvog zamenika starešine izaberu onu braću, koja će moći da mu pruže najdragoceniju i najhomogeniju saradnju.

O finansijskim prilikama referisao je brat Mihajlo Nikolić, pa su doneseni zaključci da župe i jedinice budu što aktivnije u sabiranju članskih priloga.

Pošto su raspravljani još neki tekući predmeti, sednica je u 21 sat zaključena i pretsedavajući, brat Dr. M. Gradojević, zahvalio se prisutnima.

Smrt br. Bogomila Kajzelja

U subotu, 16 septembra, umro je u Ljubljani naš dragi i retko ugledni brat, Bogomil Kajzelj, starešina Ljubljanskog Sokola i zamenik starešine Sokolske župe Ljubljana, u 65 godini života.

Rođen kao sin trgovca, Peregrina Kajzelja, koji je bio jedan od osnivača Južnog Sokola, mladi Bogomil se već kao dak oduševio sokolskom misliju i stupio je u sokolske redove. Ma koliko da su tadašnje školske

bio je izabran za podstarešinu Ljubljanskog Sokola, a od god. 1924 pa sve do smrti, bio je starešina u tom matičnom društvu jugoslovenskog Sokolstva.

Toliki i tako predani rad na širenju sokolske misli i sokolskih redova učinio je, da je brat Kajzelj postao jedna od najpopularnijih ličnosti jugoslovenskog Sokolstva i da je uživao veliki ugled, ne samo kod kuće, nego i kod ostale slovenske braće. Pun zanosa i rodoljubivog osećaja, brat Kajzelj je uzimao učešća u svakom sokolskom poslu i na svim sokolskim manifestacijama, a njegova popularnost je najbolje došla do izražaja, kada je ljubljansko sokolstvo, pre pet godina, slavilo njegov 60-ti rođendan.

Gubitak brata Kajzelja bolno je delovao, ne samo na braću iz Ljubljane, već i na čitavo naše Sokolstvo. Veličanstveni pogreb koji mu je priređen u utorak po podne, u Ljubljani, i govori koji su na njemu izrečeni, svedoče najbolje o toj boli. U ime Saveza Sokola K. J. oprostio se sa dragim pokojnikom br. Jože Smertnik, član Savezne Uprave i starešina župe u Celju.

Bratu Kajzelju neka je večita slava i zahvalna uspomena u čitavom jugoslovenskom Sokolstvu!

Smrt br. V. Tomica

Prošle nedelje preminuo je iznenada u Trebnju jedan od najzaslužnijih predstavnika našeg Sokolstva u Slovenačkoj, brat Viljem Tomic, trgovac, u 86 godini života.

Brat Tomic je stupio u sokolske redove već godine 1873, kao član Južnog Sokola u Ljubljani, pa je od tada kroz čitavih 66 godina bio neprestano aktivan u Sokolstvu, služeći kao uzor mladim generacijama. Gde god se odselio, svuda je stupao u sokolska društva i saradivao sa njima, tako da je bio jedan od osnivača Sokolskog društva u Novom Mestu i u Trebnju; a bio je i među prvim osnivačima Sokolske župe u Novom Mestu. Bio je starešina društva u Trebnju sve od njegovoga postanka, god. 1908, pa do smrti. Sem toga obnašao je i čast zamenika starešine Sokolske župe u Novom Mestu, a bio je vrlo agilan i u ostalim nacionalnim i kulturnim društvima.

Bratu Tomiću neka je večita slava i trajna spomen u jugoslovenskom Sokolstvu!

Narodni neprijatelji

Dve su glavne vrste narodnih i državnih neprijatelja: javni i tajni.

Prvi je otvoren i vidljiv, drugi podmukao, zatvoren i nevidljiv, prema čemu je i mnogo opasniji od prvoga.

Od javnog narodnog i državnog neprijatelja lakše se braniti, jer se zna gde se nalazi, kolika mu je snaga i koje ciljeve ima, dok o tajnom neprijatelju nemamo navedene podatke.

Tajni neprijatelj mami u svoje redove razne nezadovoljnike, krivce, osuđenike, propasnike i, uopšte, onaj društveni talog, koji je izgubio veru i nadu u sebe, Boga i svet. To je društveni ološ iskrivljenih, nazadnih i naopakih pojmova, poremećenog uma i razuma, bez trunke ljubavi i samilosti za sredinu, u kojoj kao crv živi i koren joj podgriza.

Poput crnog demona on puca prvo na ljudske duše i osećanja. S planom i sistematski zamuti vidik u dušama i srcima ljudskim, a zatim sprovodi svoje ubilačke misije, da prevrne i sruši sve ono, što su zdravi ljudski um i razum, genijalnost, volja, neprekidni i naporni rad vekovima stvarali.

Takva bedna ljudska stvorenja razlikuju se od pravih ljudi od vrednosti, punih vrlina i raznih drugih lepих osobina, kao što se razlikuju, po svojoj crnini, noći od dneva, zima od leta, plač od radosti i zlo od dobra.

Takvi mračnjaci kruže po narodu, unoseći u njegov zdravi organizam štetne i opasne klice najteže narodne bolesti: bratske mržnje, netrpeljivosti i podvojenosti.

Sve što je dobro, časno i pošteno za njih nema nikakve vrednosti. Po njihovom pričanju, niko ne radi za sebe, već za drugoga, koji sve poklade, pojede i odnese. Nijedan predstavnik naroda niti njegov vođa nije ispravan, jer se ne bore za narod i njegove interese, već za sebe.

Takve laži i čuda šire narodni neprijatelj, sa zlom namerom, da ga rastroje, podele, zavade, razjedine i unište, jer su njihove želje, težnje i ideje razorne i propasničke. Oni ne zidaju već ruše, s osmehom na licu i radošću u naopakom, podlom i neprijateljskom srcu, punom mržnje, zavisti i pakosti za sve ono, što je narodno, lepo, zdravo i napredno.

Kad nekoga ujede zmija, bolesniku se daje protiv-otrov, kako bi ostao u životu.

Taj protiv-otrov našem narodu su sokoli, koji će, sa svojim snažnim mišicama, odlučnošću i apsolutnom predanošću svojoj zemlji i narodu, moći, umeti i znati taj narod sačuvati od neprijateljskog trovanja i stranačkih štetnih propagandi i rovarjenja.

To je sokolska dužnost. To je sokolsko Veruju, koje se ispoveda i koje će se ispovedati dok jednoga traje.

St. O. Stanković

Osvećenje doma sokolskog društva Kistanje

U nedelju, 3 septembra, priredilo je kistanjsko Sokolsko društvo lepu i uspešnu manifestaciju, osvetilo je svoj novi Sokolski dom, koji je sagrađen o znoju, požrtvovanju i nesebičnom radu svih njegovih pripadnika, od unazad desetak godina.

Dom je vrlo lep i prostran, ima čitaonicu, kancelariju i stalnu pozornicu, te predstavlja pravi tip seoskih sokolskih domova, u kojima treba da je svaki milimetar prostora pravilno iskorišćen.

Proslava je održana u prisustvu zaslanika Nj. V. Kralja, art. puk. g. Vuksanovića, starešine Sokolske župe Šibenik, brata Pave Kovačeva, te sreskog načelnika iz Benkovca, načelnika opštine iz Obrovca i drugih poznatih nacionalnih boraca iz ovoga kraja. Kumovao je br. dr. Mirko Buić, kojega je zamenjivao br. Lazar Krneta, načelnik opštine iz Kistanja.

Na proslavi su, pored kistanjskog društva, učestvovala i društva iz okolice: Biograd, Obrovac, Benkovac i Drniš, te čete: Bratiškovci, Djevske, Tkon i Filipjakov. Sokolsko društvo Biograd došlo je sa glazbom i zastavom i ono je pružilo punu podršku kistanjskom društvu u izvođenju čitave proslave.

Izaslanik Nj. V. Kralja je srdačno pozdravljen a svečani blagoslov doma obavio je O. Nikanor, upravnik manastira Krka. Govore su održali O. Nikanor, br. Pave Kovačev, starešina društva Kistanje, te zastupnik kuma, br. Lazo Krneta. Kroz mesto je prošla svečana povorka, sa 353 učesnika, glazbom iz Biograda i 7 zastava. U podne je održan banket na kome je palo više zdravica u sokolskom duhu.

Posle podne u 4 sata održana je javna vežba a uveče akademija u Sokolani, čime je ova uspela sokolska manifestacija završena.

Ivica Milačić

OTVORENJE SAMARIČANSKOG TEČAJA NAŠIH ŠOKOLICA

U prostorijama Saveza sokola, u saveznoj školi, otvoren je 19 septembra samaričanski tečaj, kojega organizuju Ženski tehnički odbor Saveza i Ženski tehnički odbor sokolske župe Beograd, uz pomoć Oblasnog odbora Crvenog Krsta. Tečaj je otvorio zamenik Starešine Saveza SKJ, ing. Milivoje Smiljanić i zamenica savezne načelnice Milica Šepa. Za ovaj tečaj prijavilo se je oko 50 sokolica. Tečaj se održaje ponedeljkom, sredom i petkom, od 19 do 21 čas, u prostorijama Saveza, na Terazijama.

SEDNICA TEHNIČKOG ODBORA SAVEZA SKJ.

Sednica Tehničkog odbora Saveza SKJ će se održati u petak, 22 ov. mes. u prostorijama Saveza, u 19 časova. Na sednici će se, pored redovnih poslova, raspravljati i o vežbama za slet 1941 u Beogradu, kao i o predstojećoj sednici Zbora župskih načelnika.

Мисао јединства код Јужних Словена

У приликама које свет данас преживљаје не изгледа на први поглед да је умесно говорити о јединству Јужних Словена. Има чак људи па међу њима и понеких историчара и социолога који у својој злорачности тврде да је југословенско јединство вештачка творевина, спроведена силом оружја.

Међутим, целокупна наша прошлост и реална садашњост јасно доказују да је идеја југословенског народног јединства постојала све од сеобе па до данас. У целом народу живела је као стварна чињеница и избијала је јаче онде где су је јачи људи или крупнији догађаји износили на видело.

Када се говори о идеји јединства то не значи да она мора бити изражена само у политичко-државном смислу. Она се манифестовала у свима приликама народног живота, како у доба ратовања тако и у доба мира, како у политици тако у религији, у књижевности, у друштвеним покретима, у језику, у народним умотворинама, у родбинским везама југословенских владалачких кућа, у задужбинама, у обичајима по којима је читав народ јединствено повезан.

Нарочито је карактеристично да се Јужни Словени уједињавају у моментима најтежих опасности, т. ј. у моментима великих компликација у Европи. Исто тако су осећали сву тежину разједињености после претрпљених катастрофа. За до-

каз овога имамо небројено случајева. Баш у моменту када су Срби, Хрвати и Словенци имали да буду преплављени од Франака, они су себи створили јединствену државу под Људевитом Посавским. Словенци из данашње Крањске и из данашње Штајерске, са изворишта Саве и Драве, преко славонске Хрватске спајају се дуж Дунава са Тимочанима, уједињују се са Србима и јуначки се бију за своју јединствену државу. Нажалост, они су у тој борби подлегли, али мисао да смо једно и да морамо остати једно, само је за моменат угашена, само се за моменат притајила. Она ће као пламен букнути кроз идућих сто година. У току прве четвртине десетог века хрватски краљ Томислав њу ће поново оживети а себи ставити краљевску круну на главу као најмоћнији владар тада најјаче југословенске државе, у којој је било и Хрвата, и Срба и Словенаца.

А када после тога прође један нови непун век појавиће се ново Македонско-словенско царство, под моћним царем Самуилом. Он ће и сином и милом да окупа југословенска племена у једну јединствену државу и у интересу одржавања јединства задаваће велике удареца старој Византији. Њему ће припасти удео и велико бугарско царство цара Симеуна и цела бугарска црква која је као таква имала у свом саставу неколико десетина епископија растурених не само по Маке-

донији већ и по земљама српскога племена, све до преко Саве и Дунава. Његова ће држава дакле имати непрекинуту територију од Црног до Јадранског мора, све десном обалом Дунава, Саве и Врбасе до испод Дубровника. Тако се по први пут у једној југословенској држави нађоше и Бугари, и то у водећој улози.

И све раније борбе вођене међу југословенским племенима само су покушаји да се дође до превласти једне покрајине над другом. Никако се не може рећи да је то била борба народа са народом, већ само борба покрајине са покрајином. Биле су у сукобу Зета и Рашка, Рашка и Бугарска, Бугарска и Зета, или још боље речено: борбу су водили рашки Властимир и бугарски Пресјам, рашки Мутимир и бугарски Борис, бугарски Самуило и зетски Владимир, а поред ових водила се чак и борба међу претендентима једног те истог племена. Но то баш и јесте доказ да је народ био један, да се тежило једном циљу: уједињењу свих крајева у једну недељиву целину. О овоме постоји и један интересантан опис, од грчког историчара Киренаидеса, у коме се каже: „Чудан народ су ти Бугари, Срби и Словени. Они се непрестано туку између себе а увек су заједно кад се треба тући са другима. Земља им је богата и велика; насељени су на свима рекама па десном обалом Дунава иду у Црно Море. И једним језиком говоре. Задата реч им је светиња, а жене су код њих у великом пошто-

вању, мада оне раде тешке домаће и пољске послове”.

Тако овај грчки историчар о Словенима на Југу, а колико је мисао о јединству била дубоко укоренина у маси народној најбоље се види из појединих друштвених покрета. Довољно је било да браћа Вирило и Методије пођу из Солуна, да почну проповедати Христову науку на старословенском језику, па да сва словенска племена пођу за њима. Око једног језика и око једне цркве обртале се сви идеали свих племена. Религиозни покрет био је у исто време и национални покрет. Приватна иницијатива претварала се уопште у националну борбу за остварење јединства. Проповедници и мисионари, ма са које словенске стране били, подједнако су примани, како у раније доба тако и касније при великим народним револуцијама.

Падом хрватскога краљевства није пропала држава у свести народне масе. Напротив, још већма се чувају светиње језика, обичаја и народне ношње. Стварно је народ осетио промену управе, и у колико је она била тежа, утолико се јаче развијала жудња за даном слободом, који је морао да наступи ма по коју цену.

Падом Деспотовине и падом Босанске краљевине, и источна племена југословенског народа осетише страхоте туђинске власти. И уколико се даље ишло од Косова и од Смедерева, уколико је требало све да буде заборављено као страшна

пропаст државе и народа, догодило се нешто обрнуто: у народној души дигао се страхан револт против освајача, те кроз целу земљу кружи чувени поклик за уједињење и ослобођење, у речима „за крет часни и слободу златну”.

Чинило се да је по среди само верски фанатизам, који се имао ставити насупрот исламском фанатизму. Али дубље посматрање чињеница, пружа друге резултате. Обновом пећске патријаршије добијена је централна духовна власт око које се скупљају и људи и цркве и читав народ. Патријарх, глава цркве, био је у исто време и стварни поглавар народа на територији Патријаршије: османлиска сила изражена у телесном мучењу раје, била је слабија од духовне величине оних који над својом пропашћу нису плакали већ напротив певали о слави и величини својих херојских предака. Сила оружја скрхала се пред силом јединствене народне душе и јединственог народног идеала. Слепи гуслар, иако није видео божјег сунца, иако није сагледао сјај и величину минулих царстава, краљевина и деспотовина, гледао је кроз своје духовне очи у будућу величину поново уједињеног народа у земљи „од Мироча високе планине, па до мора дебелего”.

Ако се мало повратимо унатраг, потврду за ово даће нам многобројне наше биографије из средњег века, а нарочито оне које описују живот и дела Немањина. Константин Филозоф на пр. сматра да су сви Словени један народ, да

Osvećenje Kraljičine zastave, darovane našim sokolicama

U nedelju, 17. p. m., obavljena je u svečanoj sali Saveza Sokola K. J. u Beogradu, vrlo značajna svečanost osvećenja zastave, koju je Nj. V. Kraljica Marija darovala jugoslovenskim Sokolicama. Ta zastava je određena kao prelazni dar za pobjedničku vrstu članica u višim odeljenjima, u takmičenjima, u kojima će učestvovati Sokolice iz svih sokolskih župa u zemlji. Prvo takmičenje za ovu zastavu držaće se već 23 i 24. o. m., u Ljubljani.

Svečanost je obavljena u prisustvu celokupne uprave Saveza Sokola K. J. i predstavnika svih sokolskih župa u Jugoslaviji, koji su se upravo toga dana nalazili u Beogradu, na sednici Plenuma Saveza. Svi su oni bili u sokolskim odorama, a sem toga je na osvećenju uzela učesnica i jedna četa Sokolica, te veći broj predstavnika raznih beogradske države i beogradske župe.

Izaslanicu Nj. V. Kraljice Marije, dvorsku damu, Elu Hadžić, dočekali su predstavnici Savezne uprave, a podnačelnica Saveza, s. Milica Sepa, predala joj je kitu cveća. Na to su sveštenik pravoslavne crkve, pretojere Aleksandar Protić, i predstavnik starokatoličke crkve, br. N. Kalodera, obavili osvećenje. Osvećenju je prisustvovao i muslimanski sveštenik, Abdulah Hadžić, a bio je pozvan i predstavnik katoličke crkve.

Prilikom osvećenja održali su predstavnici pravoslavne crkve i predstavnik starokatoličke crkve kratke be-

sedbe, u kojima su isticali ulogu Sokolstva u vaspitanju žene i mladih naraštaja, a pretojere g. Protić čestitao je Sokolicama na daru, u ime Nj. Sv. Patrijarha.

Izaslanica Nj. V. Kraljice Marije, gđa Elu Hadžić okacila je zatim o zastavu Kraljičinu traku, pa je onda, u ime Nj. V. Kraljice, predala zastavu zameniku starešine Saveza, bratu Dr. V. Belajčiću.

Brat Dr. Belajčić primio je zastavu izrekavši uzbudljiv i značajan govor. Podvukao je, koliko je Sokolstvo srećno zbog tako visoke pažnje i naglasio je ubeđenje, da će jugoslovenske Sokolice znati da se odužna tom daru predanim vršenjem sokolskih dužnosti, gajenjem ljubavi prema Jugoslaviji i Kraljevskom Domu i spremnošću da sve svoje sile ulože za odbranu i veličinu otadžbine. Zamolio je gđu Hadžić, da Uzvišenoj Darovateljki bude tumač osećaja čitavog jugoslovenskog Sokolstva, a naročito naših Sokolica, koje iz dubine duše kliču »Živeo Nj. V. Kralju Petru II, Nj. V. Kraljici Mariji i čitavom Kraljevskom Domu.

Brat Belajčić je predao zatim zastavu načelnici Saveza SKJ, sestri Elzi Skalar, koja se sa nekoliko toplih reči zahvalila Uzvišenoj Darovateljki, ističući da jugoslovenske Sokolice smatraju kao svoj najveći zadatak da vaspitavaju »ptice sokolice« i da budu u službi Kralja i otadžbine. Time je završena ova značajna svečanost, a prisutni Soko-

li i Sokolice su ispratili izaslanicu Nj. V. Kraljice sa srdačnim poklicima za Kralja, Kraljicu i čitav Kraljevski dom.

Zastava koju je našim Sokolicama poklonila Nj. V. Kraljica Marija vrlo je skupocena i predstavlja pravo umetničko delo. Izradilo ju je Beogradsko žensko društvo, a s jedne strane je izvezena državna trobojka, sa napisom: »Kraljica Marija Jugoslovenskim Sokolicama«. Na drugoj strani je crveno polje, sa grbom Karađorđevića i zlatom uvezenim stihovima: »Hranićemo ptice sokolice, naše pleme izginuti neće«. Na Kraljičinoj plavoj traci izvezen je također grb Karađorđevića i ime: Marija.

UTAKMICE SOKOLICA ZA ZASTAVU KRALJICE MARIJE

U subotu, 23 i nedelju 24 septembra održavaju se u prostorijama Ljubljanskog Sokola prve utakmice u višem odeljenju za zastavu Nj. V. Kraljice Marije. Ove utakmice spadaju u red najtežih utakmica naših sokolica i sadržavaju ove grane: proste vežbe, vežbe na razboju, na krugovima, na gredi, trčanje 60 m, skok u daljinu i bacanje diska. Prijavilo se do sada sedam vrsta članica višeg odeljenja, i to iz Ljubljane (2 vrste), Beograda, Zagreba, Kranj, Novog Sada i Celja. Odeljenja se sastoje iz 6 takmičarki sa po 2 zamenice. Utakmice se održavaju pod vođstvom savezne načelnice, Elze Skalarjeve.

Obeltnica smrti T. G. Masarika

14. septembra navršila se druga godina od smrti jednog od najvećih velikana slovenstva i savremenog sveta uopšte, prezidenta osloboditelja bivše čehoslovačke republike T. G. Masarika. Tom prilikom je sadašnji državni prezident u češko-moravskom protektoratu, Dr. Haha, položio na grob prezidenta Masarika venac, u ime vlade i naroda. Toga istoga dana posetile su Masarikov grob i mnoge druge ugledne ličnosti te mnogo naroda, koji je grob posipao cvećem. Svi listovi u Pragu sećaju se Masarikovog dela i posvetili su mu tople članke.

Jugoslovensko Sokolstvo se seća također sa neumanjenim poštovanjem i ljubavlju velikog učitelja slobode, pravde i humanosti, te velikog prijatelja i saradnika u borbi za slobodu i nezavisnost jugoslovenskog naroda.

Skupština Saveza Sokola K. J.

Dnevni red skupštine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, koja će se održati u prostorijama Saveza, u Beogradu, 30. septembra i 1. oktobra o. g. glasi:

- 1) Otvaranje skupštine i pozdrav izaslanicama,
- 2) Izbor prvog zamenika starešine po čl. 21 i 22 poslovnika,
- 3) Izbor ostalih članova Savezne uprave po čl. 24 i 27 Poslovnika,
- 4) Sletski garantnički fond,
- 5) Pitanja, predlozi i eventualije.

Prema odluci plenuma Savezne Uprave, pošto se na ovoj skupštini bira prvi zamenik starešine, pošto postoje ostavke nekih članova Savezne Uprave, i da bi se izabranome prvom zameniku starešine omogućilo da sudeluje u sastavu liste svojih saradnika, — članova Savezne Uprave — prema čl. 24 Poslovnika, cela Savezna Uprava podneće Skupštini svoju ostavku, te Skupština ima izabreati celu Saveznu Upravu. Ista plenarna sednica je, zbog izuzetnih prilika, ovlastila Starešinstvo, da u slučaju potrebe, može zakazati skupštinu i odložiti.

Mole se br. župe da blagovremeno odrede svoje delegate i da svi dodu na vreme na Skupštinu i da na njoj kao i na predviđenim konferencijama, uzmu učesća.

Sastanak zbora župskih načelnika i načelnica održaće se u subotu, 30. septembra, u 15 časova.

Sastanak župskih prosvetara održaće se u subotu, 30. septembra, u 9 časova.

Sastanak proćelnika SPP održaće se u subotu 30. IX od 16—18 časova.

Sastanak proćelnika narodno odbranbenog otkosa održaće se u subotu 30. septembra u 9 časova.

O povlasticama na železnici, za koje se Savéz obratio, biće župe naknadno izveštene.

SEDNICA ZBORA ŽUPSKIH NAČELNIKA I NAČELNICA

U vezi sa održavanjem skupštine Saveza sokola, održaće se u Beogradu 30. septembra o. g. i sednica Zbora načelnika i načelnica svih sokolskih župa u zemlji. Sednica načelnika održaće se u 9 časova pre podne, a sednica načelnika u 15 časova. Na sednicama će se raspravljati o budućem radu, o sletu 1941 u Beogradu, za koji će se prikazati proste vežbe, a ujedno će se birati muško i žensko načelništvo Saveza-SKJ.

ZBOR ŽUPSKIH PROSVETARA

Vanredni zbor župskih prosvetara održaće se 30. septembra 1939, u prostorijama Saveza Sokola, Prestolonaslednikov trg 34, u 9 časova pre podne, sa ovim dnevnim redom:

1. Otvaranje zbora; — 2. Izveštaj župskih prosvetara o stanju Sokolstva na terenu; — 3. Svesokolski slet 1941 godine (Referent brat Bogoljub Krejčik); — 4. Plan prosvetnog rada do 1941 godine (Referent brat Miloš Stanojević); — 5. Predlog zbora za izbor predsednika SPO; — 6. Eventualije.

Druga strana zastave, koju je darovala Nj. V. Kraljica Marija

imaју jedan jezik i da zato treba da imaју jednu državu. A Konstantin Filozof bio je pisac XV veka i poreklom je bio Bugarin, pa kad je Bugarska propala, on je prešao u Srbiju, Despotu Stevanu Visko. Stevan koji je i sam voleo književnost i nauku, našao je u Konstantinu dobroga saradnika, ne pitajući da li je on Srbin ili Bugarin, već jedino to da li su njegove misli podudarne sa opštom narodnom idejom. U manastiru Manasiji, u Resavi, Konstantin Filozof, pomoću Stevana Visko, stvara žuju prosvete i podiže kulturne tekovine do najvišeg stepena. U toj t.zv. resavskoj školi veliki filozof stvara bugarski gramatičko-pravopisni program, koji je imao da vaji ne samo za Ljuke Slovene, već i za sve Slovene uopšte. Baš zato je ovaj njegov spis bio i čitan i prerađivan kako u Srbiji, Bugarskoj i Hrvatskoj, tako i u Rusiji, gde je imao velikog uticaja.

I u najtežim danima što ih je doživela despotovina, za vlade Burja Brančkovića, nije se umanjila misao o narodnom jedinstvu. Naprotiv, Burja Brančković uviđa da se narod može spasiti od defenitivne propasti samo tako ako se sa sviju strana okupe sve snage i ako se neprijatelj zajednički progoni. Zato najpre diplomatski pokušava, da se Zeta priključi despotovini, no kako je ona već jednim delom bila pod Mlečanima,

moraо je sa ovima da povede borbu, ne da Zetu pokori, već da je oslobodi i privede radu za opšte oslobođenje i ujedinjenje rasturjenih jugoslovenskih plemena. Isti su mu pokušaji i prema Bosni i prema Slovenima, sa čijim vladalacima kućama stupa u rodbinske veze.

Tako, kada se ispred poslednje godine XV veka ugasila sloboda i na poslednjoj stopi jugoslovenske zemlje, imala je da se svakako misao o narodnom jedinstvu pokopa za vechta vremena. Pa ipak nije bilo tako. Proglašena zajedno sa rajom od Turaka i proglašena svakodnevno različitim nagodbama u Hrvatskoj, od strane Beca i Pešte, ta misao o jedinstvu baš tada dobiva velikog poleta, te je podjednako svetla i jasna starima i mladima.

U polju, pod zapisom gde se nebo najšire otvaralo onima što se mole za svoj spas, zapavana je pesma o bivšoj slavi i o svetloj budućnosti jugoslovenskog naroda. Na visokim planinama pod granatim borovima i vitim jelama, našao je prognani narod sebi obećanu zemlju da sa oružjem u ruuci čuva čast i dostojanstvo čoveka. Tome narodu bili su tada vođi ljudi, što su „goim rukama sablje prelamali a hitrim nogama koñma utjećali“. Bili su to ljudi koji su sa Triglava, Mosora, Lovčena i planine Dedi Jovana gledali доле u ruševinu, te podjednako osećali bol za nesreću svoje

rase i podjednako priносили svoje živote za vaskresenje narodne slobode. Narod je njihovu borbu razumeo, učestvovao je u toj borbi, ovekovečio ih u hajdučkim i uskokskim pesmama, t. j. narod je njihovu misao primio za svoju i dostojno je nosio kroz sve svoje tegobe.

Išlo je sve to tako kroz mnoga stoleća. Ni jezik, ni običaji, ni vera u Boga, ni vera u bolju budućnost nemoćale se porušiti. Dolazilo je do velikih narodnih seoba. Čitave zemlje podigle se i narod lutao od nemila do nebraga: bežao je od osmanlijske sablje, a nalazio duboke tamnice kod svojih t. zv. zaštitnika. Ali baš to je propirilo i narodne teritorije i narodnu svet, po čemu je jednog dana morati da dođe do spajanja svih delova.

Zato su pritažene ježe svih Ljućnih Slovena buknule poput vulkana onoga trenutka kada se preko Francuske, deizmom slobode, jednakosti i bratstva, bio zapalio čitav svet. U Srbiji buna na Daхи-je, Prvi i Drugi ustanak, hvatanje u koštac goilih šaka, sa još moćnom turskom imperijom, dolazi se makar i do delimične slobode. I u Hrvatskoj „duhovi su uzavreli tako, da he sve to da izbi-je idejno u Ilirskom pokretu, a materijalno u ratu što je poznat pod imenom mađarske bune, kada he Ban Jelacih proglašiti jedinstvo hrvatsko-srpske vojske, a u isto vreme i jedinstvo hrvatsko-srpske

politike. Tih godina he Ljudevit Gaј progovoriti jedinstvenim ilirskim jezikom, čija domaја ima da bude „od savskih potociha na sve do Oršave, Varne i Soluna grada“. To proglašeno jezično jedinstvo jednodušno je primljeno od čitave narodne mase, jer je Gaј progovorio u ime te mase. Razume se, da su centralne evropske zemlje brže bolje preduzele sve potrebne mere, pa da im se, preko Balkanskog Poluostrva, ne ispruži jedna zdrava nacija sa jakom i jedinstvenom državom koja bi bila grudo-bran za put na Istok.

I pokret je zaustavljen. Ali samo zaustavljen, a ne i uništen. On he se, после десетак-двадесет година, опет појавити у још пунијој форми. Европа је имала да добије нови свој облик. Гарибалди и Мацини, предводећи Талијане у борби за остварење нове младе Италије, јасно су у Женеву, на домаку културнога света узвикнули „Народи не заслужују боље господаре него какве их имају“. Ово је био знак за узбуну, не само у Ломбардији већ исто тако у Чешкој, и на Балкану. Преко „Младе Италије“ ствара се „Млада Европа“, чиме се хтело отворено рећи да има да настане нова епоха односа међу народима у свету.

Као једна челична копча која he везивати свесловенске народе појавиће се баš тих шездесетих и седмдесетих година соколска организација, чији видци прелазе пре-

ко малих граница словенских народа и обухватају целокупно словенство у један јединствен етнографски оквир. Оно he у себи носити синтезу свих дотадањих стремљења, не само код Јужних, већ код свих Словена. Од првобитног свог гимнастичног облика, Sokolstvo he одмах после двадесет година постојања постати идејна организација, не само за мале локалне циљеве, већ за широку концепцију јединствености свих Словена.

Из свега до сада наведенога долази се до јасних закључака. Уколико је било таквих политичара, војсковођа, историчара или књижевника, који су захтевали и борили се за спајање само мањег броја покрајина, то је долазило отуда што су њихови погледи само дотле допирали, док у основи сви су били поборници једног великог уједињавања. У нашим соколским редовима појмови јединства су већ давно и потпуно преишћени. Али тиме још нису завршени и сви наши послови, како на словенском Југу, тако и другим словенским крајевима. И колико год изгледале тешке и мрачне контуре за изградњу једне велике солидарности међу свима Словенима, — ипак Sokolstvo не губи веру у успех. И оно што се у скорој прошлости збивало, и ово што се сада у нашим данима збива, само потврђује да he загошпарити свест о томе.

Милош Станојевић

Ljubav za državu

Zagrebački »Hrvatski dnevnik« je, pre nekoliko dana, objavio članak u kome kaže:

»Raspoloženje, koje je nakon sporazuma zavlada među Hrvatima, potuklo je sve spletke, koji su stalno šuškali, kao da će tobože oslabiti državna zajednica, ako se popusti Hrvatima. Danas svi vidimo, da se odnošaj Hrvata prema ovoj državnoj zajednici mijenja, i to u njezin prilog. Kad se u cijelosti provede sporazum, taj će odnošaj biti još srdačniji. Hrvati su bili indiferentni prema državi, u koliko je mnogi nisu i mrzili, radi naopakih postupaka velikih nehumanih režima. Danas se to raspoloženje mijenja, jer u toj državi imamo mi Hrvati već osiguran bolji položaj, a naša će briga biti, da se taj položaj još više poboljša. Mi danas imamo u ovoj državnoj zajednici nešto, što nam je drago, za što je vrijedno raditi i što smo ako ustreba, spremni i braniti. A ne ćemo — budimo iskreni — ostati gluhi ni na daljnje znakove dobre volje i razumijevanja.

Osim pisanog sporazuma postignutog ovih dana i usmeni sporazum o nekim pitanjima, koja nisu tim pismenim sporazumom obuhvaćena. Bez ikakvih su poteškoća praktično riješena neka vrlo delikatna pitanja. U praksi će se pokazati da su ta rješenja bila sretna i da treba nastaviti tim putem. Država će dakle biti tim jača, čim više budu zadovoljni Hrvati.

Razlaganja zagrebačkog lista su vredna pažnje, ma koliko da se u svemu ne možemo složiti s njima. Jugoslavija, ili ranije država SHS, bila je načelno već u početku stvorena kao zajednička država Srba, Hrvata i Slovenaca, dakle isto toliko hrvatska kao i srpska. Zakoniti predstavnici Hrvata, pa i sam Stjepan Radić, su saradivali na takvom njenom stvaranju. Čak i onda ako bi se prihvatile najteže rekriminacije u pogledu tretiranja Hrvata po različitim režimima, to nikako ne bi moglo da opravda mržnju prema državi, već mržnju prema režimu i borbu da se ta država otme iz ruku režima, da se očuva ljubav prema državi. Država se može mrziti jedino onda ako je tuđa, i takva opravdana i slobodarska mržnja ne može nikada da se pretvori u ljubav. U Poljskoj je također godinama postojao režim, koji je imao malen deo naroda za sobom i koji je istinske narodne vođe, kao Vitoša i druge, terao u prognostvo, pa su ipak svi ti narodni vođe sačuvali svu ljubav prema državi, i u času opasnosti ustali su u njenu odbranu, ma koliko da ni u tom momentu vlada nije, na žalost, htela da podeli sa njima odgovornost.

Treba, međutim, ipak sa zadovoljstvom primiti uveravanja da se raspoloženje prema državi menja, te da »Hrvati u ovoj državnoj zajednici imaju nešto što im je drago, zašto je vredno raditi i što su, ako ustreba, spremni braniti.« Mi to iskreno pozdravljamo, jednako kao i uveravanje da će se taj odnos razvijati uvek na bolje, u koliko bude daljnih znakova dobre volje i razumevanja. Ali ipak mislimo da su vremena danas tako ozbiljna i da su državne potrebe danas toliko primarne, da nikako nije na mestu da se škrtari sa dobrom voljom i raspoloženjem prema državi. Zagrebački list se još uvek n. pr. kloni da »ovu državnu zajednicu« nazove njenim zakonitim imenom Jugoslavija i, ma koliko da sam, sa zadovoljstvom konstatira, da merodavni faktori u Beogradu pokazuju mnogo razumevanja, te da je prošlih dana postignut i usmeni sporazum o vrlo delikatnim pitanjima, prema želji Hrvata, još uvek se izjave raspoloženja prema državi vezuju za stotinu kondicionala i mere se na najsitnijim apotekarskim vagama... I to u vremenu, kad i protiv naše volje, dr-

žava može svaki čas da ustreba, ne samo »boljeg raspoloženja i srdačnijih odnošaja«, već i mnogo više od toga, — oduševljenog zanosa i spremnosti na žrtve.

Uveravaju nas da najmerodavniji u krugovima, koji upravljaju »Hrv. Dnevnikom« u svom odgovornom radu pokazuju zaista i dubokog razumevanja i srdačnosti za najvitalnije državne potrebe, a znamo da mnogi od njih odlučno pobijaju zlonamerne vesti, što ih sumnjivi elementi ubacuju u narod. I podvlačimo to sa zadovoljstvom. Ali zašto da se to plemenito raspoloženje do kraja ne održi i u pisanju štampe, umesto tolikih rekriminacija, pretnji itd? Zar štampa nije jedan od najboljih vaspitaca naroda?

X. U.

P. S. Pošto je već bio složen gornji članak, mogli smo sa naročitim zadovoljstvom utvrditi, da je ban Hrvatske Banovine, Dr. Šubišić, nakon audijencije kod Nj. Kr. Vis. Kneza Namesnika Pavla, dao novinarima izjavu (koju su objavile sve beogradske novine), u kojoj se govori o »izgradnji narodnih snaga i veličini zajedničke nam države, te njenoj zadaći u ovom delu Evrope«, pa se podvlači:

»Naš rad prema zemlji bio je uvek pozitivan, a da je tome tako, ovog časa mogu otvoreno reći: narodna radost i hvala spontano izlazi iz skromnih domova narodnih prema najvećem i najjačem pregaocu na ovom opštem narodnom poslu i jačanju države, prema Kruni i najodgovornijem nosiocu Kraljevske vlasti, Njegovom Kraljevskom Visočanstvu Knezu Namesniku Pavlu.

Ovakve reči vredi zaista i podvući i pohvaliti. I baš zato je šteta što ih n. pr. i »Hrvatski Dnevnik« nije također objavio, već je o svemu tome doneo samo belešku, da je ban Šubišić »primio srpske novinare i dao im posebnu izjavu za srpsku javnost«. Zar može biti stvari, koje kaže slobodno postavljani hrvatski ban, a za koje »H. Dnevnik« misli da nije važno da ih saopšti i hrvatskoj publici?

Odložene pregledne utakmice, svečana vrhunska akademija i jednodnevni tečaj

Iz tehničkih razloga odgađaju se sokolske pregledne utakmice za sastav pripremnom odeljenja za pretstojeće olimpijske igre, koje su se trebale održati u Ljubljani 23 septembra, kako je to preko štampe i radija javljeno. Isto tako odgađaju se i akademija vrhunskih sokolskih takmičara, koju je predvidelo sokolsko društvo »Ljubljanski Sokol« u Ljubljani, a koja se je trebala održati 24 septembra o. g. u Ljubljani, i na kojoj su trebali da nastupe svi naši najbolji sokolski takmičari. U vezi s tim, i iz istih razloga, odgađa se i jednodnevni tečaj za prerađu i učenje vežbi, predviđen za pripremno olimpijsko odeljenje i naše takmičare iz Pariza i Varšave, a koji se je trebao održati u Ljubljani, 25 septembra o. g. Od predviđenih priredaba u Ljubljani održaće se jedino Utakmice vrhunskih vežbačica za prelazni dar »zastavu Kraljice Marije«.

Ponovo zakazivanje utakmica, akademije i tečaja biće pravovremeno saopšteno.

Mir na Balkanu

U međunarodnim krugovima se, kao vrlo značajno tumači povlačenje italijanske vojske sa grčke granice u Albaniji i smatra se da je time italijanska neutralnost još više učvršćena, a u vezi s time i neutralnost balkanskih i srednjoevropskih država. U vezi s time treba podvući i juče-rašnju izjavu, datu jugoslovenskim novinarima u Berlinu, da Nemačka smatra granicu na jugu potpuno definitivnom, te da se namere g. Hitlera provode u sporazumu sa Rusijom, obzirom na istok Evrope.

Развој Соколства код наших колониста на северу

После ослобођења и уједињења нашег народа, када су отпочеле многе реформе међу којима: питање великих посела и добровољачко, и када се почела овима додељивати земља, као извесна награда, настало је досељивање нашег живља у ове крајеве, а то су већином: Личани, Херцеговци, Босанци и др.

Насељивање је ишло доста тешко и мучно, јер су их у новим крајевима не радо гледали. Они се нису на ово освртали, него су се још више досељавали, баш у пркос нашим непријатељима, јер су високо ценили и знали, каква им је дужност и ради чега су овде доведени, а то је да национализирају ове крајеве, чисто наше, у рукама странаца и да буду будни чувари на северној граници. Стварају одмах разна национална удружења, као четничко, Народну одбрану и др., али понајвише Соколска. Соколске чете ничу по новим колонизацијама, као печурке после кише и нагло развијају своје деловање, у свим правцима, свуда се дише и осећа, соколски, соколско срце бије и соколска крвца кроз груди тече. Захваљујући Соколству брзо се сналазе у новој средини, јачају се духовно и материјално, почиње отварање школа, соколских домова и других установа, почиње рационализије обрађивање земљишта, боља набавна пољопривредног алата, више се обрађа пажње гајењу пчеларства итд., обрађа се више хигијени стана, одела, исхране и др. Не само да је такав развој Соколства био, међу нашим колонистима при њихову досељивању, него је и данас, после двадесет година, проведених овде. Све се ради соколски, иступа се на сваком јавном часу и такмичењима и победе се ређају, слично оним на Кајмакчалани, Сокоцу, Ветернику и Добром Пољу. Соколско срце у грудима још јаче куца, и данас видимо: дивне наше колонисте, са својим импозантним домовима, лучама просвете, носачима нове снаге и воље. Захваљујући Соколству, обрађена поља често су боља од наших суседа, који су нас нерадо овде гледали и служе им као узор и пример, ради чега долазе у наша села, када је год каква соколска прослава или свечаност. Радо им се одазивамо и соколску љубав према сваком указујемо.

Волимо своју земљу и ценимо то, јер је наше тако безгранично и одано, да стојимо стално на стражи и без бојазни за себе — за живљење појединаца — чувамо стечену и извојевану своју Отаџбину. У оквиру соколске делатности, нама је дата могућност развијања југословенске акције, која обузима све добре, племените и витешке људе. Под соколском заставом стоје данас стотине хиљада соколских бораца. Сва та војска стоји у једном табору и извршује једну команду, спремна да се огледа са сваким ко се злонамерно дотакне Југославије.

Са том идејом шири се и развија Соколство на северу Отаџбине, међу њеним колонистима, спремно увек положити живот на олтар Југославије.

Плећаш Милан

Iz slovenskog Sokolstva

IZ ČEŠKOG SOKOLSTVA

Svi praški listovi sećaju se prošlih dana jednog od prvih osnivača Sokolstva, Emanuela Tonera, koji je rođen upravo pre 110 godina, u Pragu. Tom prilikom listovi podvlače, da je baš Toner bio taj, koji je dao naziv Sokolstvu, jer je prvo Tirševo društvo, koje je osnovano god. 1862, nosilo ime »Telovežbačka praška družina«. Tek godine 1863 bio je primljen naziv »Soko«, prema predlogu Tonerovom, koji ga je obrazložio time, da jugoslovenska narodna pesma sokolom naziva najhrabrijeg junaka i da je zato taj naziv najpodesniji za novo društvo i novi narodni pokret.

Из Соколске жупе Скопље

Друштво Приштина је у овој години настојало да појача све гране соколског рада. Врло много је урађено на теловежном пољу, и то у свим подручјима. Раду стрелачког отсека поклоњена је нарочита пажња. На јупским утакмицама друштво је учествовало са 18 припадника. На просветном пољу не мање је постигнуто. Одржавана су предавања, дебате вечери, кратки говори пред вртом, набављане су и читане књиге, одржавани су излети у историска места, затим приређивани су састанци са претставницима соколских чета. Одржано је и гусларско вече. Посвећена је нарочита пажња посети Косовске прославе. Здравствено-соколским питањима такође је поклоњена дужна пажња. Обилажене су подручне чете и настојало се да се њихов рад унапреди и појача. Друштво је од општине добило земљиште ради подизања новог соколског дома. Набављена је друштвена застава која ће се осветити 22 октобра, када ће се обавити уједно и свечана прослава 30-годишњице живота и рада овог агилног друштва. Многи су чланови извршили добар део личних завета Петрове петолетке.

Друштво Валаново ове године појачало је свој рад у свим гранама, и теловежној и просветној. Знатно је већи број вежбача на раније. Друштво је набавило 82 пара вежбачког одела за све врсте. Поред редовних предавања и говора пред врстама, поклања се пажња васпитању чланства радом позоришног отсека. У основаној здравственој задрузи друштво ће узети активног учешћа. Предузете су мере за изградњу купатила и водовода у соколском дому. Енергично се настоји да се доврши соколски дом. Без ичије помоћи друштво је утрошило на тај циљ око 10.000 динара. По довршењу дома друштво ће саградити чесму на путу Валаново—Струмица, а до краја године подићи ће један воћњак на сеоској утрини, у околини Валанова.

Чета Плетвар (Прилеп) радила је на просветном пољу према датом завету. Поједини чланови сажали су воћке. Са осталим селацима чланови ове чете оправили су сеоски пут у дужини од 200 метара. Што се тиче чесама, које чета хоће да подигне, очекује се решење и помоћ од надлежних, који не треба да губе из вида најкорисније потхвате народне.

Друштво Царево Село довршава соколски дом, а до краја године довршиће летње вежбаиште и настојаће да уреди соколску башту.

Друштво Призрен знатно је повећало број свог чланства, одржало утакмице свих категорија, основало велосипедски отсек и спремао у току пролећа све подручне чете за јавни час и друштвену прославу 30-годишњице рада. Ова је прослава врло свечано изведена, са ретко великим учешћем сеоских соколских чета, са одличним програмом у коме су учествовали подједнако и друштво и чете. Поред друштвене управе која је уложила много напора да 30-годишњица буде права национална манифестација родољубивог царског Призрена, нарочито признање заслужују народни учитељи и учитељице из подручних чета, који су достојно водили своје врсте и показали колико пожртвовани и самопрегорни просветитељи могу учинити добра за народ и отаџбину. Призрен се може поносити са својим четама: Средска, Мущниково, Мущутиште, Плањане и Градиш. Чланство призренског друштва учествовало је на јупским утакмицама. Друштво пошумљава један комплекс земље који ће се назвати Петров Гај. До краја о. г. друштво ће одржати идејну школу и предњачки тецај.

Друштво Скопље-Матица и овога лета извело је соколско логоровање на Охридском Језеру, које је било добро посећено и вођено од стране просветара Жив. Милојковића.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko društvo u Sinju proslavilo je rođendan svoga Starešine Nj. V. Kralja Petra II, na svečan način. Iza blagodarjenja u katoličkoj i pravoslavnoj crkvi, održana je u sokolani svečana sednica, uz prisustvovanje vojnih vlasti i građanstva. Uveče istog dana Sokolsko društvo priredilo je akademiju, sa odličnim programom, koja je završena uz pevanje »Ej Slaveni«. Sokolana je bila puna birane publike. Spontanost klicanja Kralju i Jugoslaviji, oduševljeni pozdravi sokolskoj zastavi, dirljivi svršetak »Ratnikove verenice« uz jurišni nastup jednog odreda naše dične vojske, ostavili su kod svih vedro i puno nade raspoloženje.

Vežbe i muzički komadi izvedeni su odlično, uz dirigovanje br. kapelnika S. Ilića, a i naši diletanti, uz reziranje brata J. Vicića, pokazali su odlično interpretiranje svojih uloga, dok je balet izvežbao društveni načelnik, br. M. Sierakijević.

*

Sokolsko društvo Vrbas je, nakon blagodarjenja u pravoslavnoj crkvi, održalo svečanu sednicu povodom rođendana Nj. V. Kralja Petra II, uz učešće predstavnika vojske, svih mesnih društava i velikog broja meštana. Sednicu je otvorio biranim rečima tejnič, Milan Kiždobranski, sveštenik, zbog odsutnosti starešine. Pet naraštajaca je recitalo pesme u slavu mladoga Kralja, a iza toga je prosvetar, K. Vojnović, učitelj, održao rodoljubiv govor. Prisutni su kraj govora propratili oduševljenim klicanjem Kralju, vojsci i Jugoslaviji.

*

Na koloniji Moja volja, u Sremu, osvećen je pre nekoliko dana kamen temeljac novog Zadržno-sokolskog doma, u prisustvu velikog broja naroda i gostiju. Osvećenje je obavio prota Radoslav Marković, iz Indije, koji je održao rodoljubiv govor, a

inžinir Ilija Jokić iz Beograda je podvukao nacionalne ciljeve ove svečanosti i pohvalio rad prote Markovića, kao i rad Petra Lozjanina, prosvetara Sokolskog društva u Indiji, na kulturnom, nacionalnom i ekonomskom polju. Uzeo je zatim reč brat Lozjanin, koji je ujedno i predsednik Zadruga za zidanje tog doma, pa je podvukao, da je kroz samih 15 godina na koloniji Moja volja izniklo 80 urednih seoskih kuća, sa blizu 500 stanovnika, čija će kruna biti Zadržno-sokolski dom Kralja Petra II. Dóm se podiže naporima samih sokolista, naporima Sokolstva, te priložima Banske uprave i Saveza agrarnih zadruga u Novom Sadu. Svečanost je protekla u najlepšem raspoloženju.

*

Sokolska četa u Koševu, u blizini Sarajeva, započela je 18 o. m. rad na zidanju svog sokolskog doma. Zemljište su besplatno darovali braća Jovo i Simo Savić, poznati sokolski radnici, a zidanje doma će se izvesti radnom snagom čitavoga članstva, sopstvenim novčanim sredstvima i pomoći Banske uprave. Pored braće Savića, naročito se zalažu za zidanje doma braća Milčević, Čuković, Maksimović, Trkulja i Rašević, a pomažu ih i braća Vekić i Hraski iz Sarajeva. Četa u Koševu ima nameru da rekordnom brzinom sazida svoj dom. 13 septembra su se počeli kopati temelji, a 24 septembra će biti već osvećen kamen temeljac, dok krajem oktobra treba da bude obavljeno svečano otvaranje doma.

SLOVACI I POLJACI

Slovačka je provela opštu mobilizaciju i njena vojska će biti poslata u Poljsku, da se bori protiv poljskih gerilskih četa i da zameni nemačku okupacionu vojsku, koja ide na zapadni front.

Čitajući novine...

Već čitav mesec dana, u svakom broju, klerikalna »Hrvatska straža« masnim slovima vapije za pomoć od svojih pretplatnika i pristalica, tražeći da plate pretplatu i dadu potporu, jer se list nalazi u tako teškim prilikama, da »jedini katolički dnevnik« u Jugoslaviji dolazi u životnu opasnost... U nameri da dirne srca svojih čitatelja, počela je da štampa i pisma od tobožnjih prijatelja, koja su naravno sva nepotpisana, a koja za čudo imaju isti stil, duh i način pisanja kao i urednik »Hrvatske straže«! Ali najzanimljiviji je sadržaj tih pisama, iz kojih se vidi, da u samom katoličkom kleru postoji čitava kampanja nezadovoljstva i neprijateljstva prema tom tobožnjem »jedinom katoličkom dnevniku«. Tako se n. pr. u tim pismima kaže, da se među katoličkim sveštenstvom uvukao »duh kritike, nebrige, negativnog držanja i konačnog razaranja«; da su se među sveštenstvom uvukle »lične svade, kritike nepravde i neosnovane, i sve ostalo što je s tim spojeno«, i konačno, da list propada zbog »negativnih kritika, zbog prigovora, raznih visoko postavljenih opažanja i zbog razornog rada onih, koji zapravo ništa ne rade.«

Da je neki drugi list, koji nema pretenzije da bude »jedini katolički organ«, napisao ovakav sud o stanju među katoličkim sveštenstvom, »Hrvatska straža« bi ga oglasila za bezvernika i neprijatelja katoličke crkve. Ali čim nemaju volje da novcem podupiru svade i protuslovenske tendencije g. Simraka, i najbolji katolički sveštenici postaju — »razorni i negativni«!

»Hungary Quarterly«, mađarska propagandna revija, koja izlazi na engleskom jeziku, objavila je nedavno članak Denisa Janossy, pod naslovom »Životni prostor Mađarske«. U tom članku se veli, da su »posledice trijanonskog ugovora bile fatalne po čovečanstvo, zato što je raskomadanje Mađarske i propast Habsburške monarhije omela mađarski narod u njegovoj tradicionalnoj ulozi između Istoka i Zapada«. Dalje članak tvrdi, da je Mađarska bila jedini kulturni faktor i predstavnik zapadne kulture u Srednjoj Evropi i na Balkanu, i da sav kulturni razvoj slovenskih i ostalih balkanskih naroda, ima da se zahvali protekciji i inicijativi Mađarske. Članak veli, da su mađarski magnati podpirali hrvatski i slovački jezik, a da je »isti slučaj bio i sa Srbima«, kojima je sva kultura dolazila sa mađarskog područja.

Kao što se vidi, teorija o životnom prostoru je kao stvorena da falsifikuje istoriju i da pomuti zdrave poglede na današnjicu...

UVEK TENDENCIOZNO

»Ravnopravnost«, list koji se zanima manjinskim pitanjima, piše: Mi smo već više puta skrenuli pažnju na tendenciju nekih krugova da se brojno stanje manjina u Jugoslaviji uveličava. Kada se radi o stranim izveštajima, može se pretpostaviti da se stanje manjina krivo prikazuje zbog nepoznavanja prilika. Ali ova pretpostavka otpada kada se radi o izveštajima novina koje izlaze u Jugoslaviji. Tako na pr. »Deutsche Nachrichten« (Zagreb) od 12. avgusta tvrdi da ima u Jugoslaviji 700.000 Nemaca. Prema zvaničnom popisu od 1931. g. u Jugoslaviji živi 499.969 stanovnika nemačkog jezika od kojih imaju samo 472.332 jugoslovensko državljanstvo. Hteli bi zamoliti ovaj list da nam što detaljnije iznese svoju statistiku Nemaca u Jugoslaviji, kako bi nas uverio o tačnosti svoje tvrdnje.

»ZLONAMERNE VESTI«

Mariborski »Večernik« piše, da su nam mnogi stranci zavidni što živimo u neutralnoj zemlji i da takvi ljudi šire po Mariboru i u ostalim krajevima Jugoslavije najfantastičnije vesti, samo da bi izazvali zabunu. Govorilo se o nekim demonstracijama, o mrtvim i ranjenim itd., ma da sve to izmišljeno.

Petrova Petoletka u Kikindi

Sokolsko društvo Velika Kikinda proslavilo je svečanom sednicom rođendan Nj. V. Kralja Petra II. Pred ogromnim brojem Sokola i građanstva održao je rodoljubiv govor brat Dr. Petar Bojanić, a brat Dimitrije Nikolajević ing. podneo je izveštaj o radu Sokolske Petrove Petoletke, u kome se kao glavni zadatak nalazi isušivanje velike baruštine, u blizini varoši, koja ima da se pretvori u krasan park i da se nazove »Gradina Nj. V. Kralja Petra II.«

Postignuti rezultati su do sada već takvi, da je teren potpuno saniran te da se po zemljištu, koje je sve do nedavna bilo nepristupačno, sada već saobraća kolima i diže se vrlo lepa šuma. Teren je isušen i račišćen sa troškom od 68.300 dinara, nakon čega se pristupilo stvaranju jednog jezera. Time se dobilo na prirodnoj lepoti, a oslobođeni su ogromni tereni za stvaranje sportskih i zabavnih odeljenja i za prijatno šetalište. Kopanje jezera koštalo je oko 73.000 dinara, a nasipanje močvarnog terena oko 33.000 din. Za druge pak zemljane radove utrošeno je 7.459 din.

U ovogodišnjoj proletnjoj sezoni pristupilo se delimičnom pošumljavanju terena, pošto je, zbog uspešnog razvijanja drveća, potrebno da se taj teren najpre provetri i pretvori u plodonosan humus. Ipak je zasaden nekoliko stotina jablanova, isto toliko jasenova, pa zatim stotinjak velikih jela i nekoliko stotina manjih jela. Ukupni izdaci u ovogodišnjem periodu iznosili su 126.000 din., dok je za obe godine, za izgradnju te gradine, potrošeno 208.783 din. U blagajni Petrove Petoletke nalazi se sada 74.412 din. gotovine. Kao daljnji rad predviđeno je u prvom redu pošumljavanje i nasipanje, te bušenje jednog arterskog bunara.

Svi prisutni su sa odobravanjem primili izveštaj o ovom vrlo važnom radu, u okviru Sokolske Petrove Petoletke, koji će biti od neizrecive koristi za čitavu Kikindu i okolicu.

Utakmice u odbojci za prvenstvo Sokolske župe Beograd

Pred velikim brojem gledalaca održane su, 17. septembra, utakmice u igri odbojci za prvenstvo sokolske župe Beograd. Nastupilo je ukupno 32 tima. U utakmici članova nastupila su sledeća odeljenja: Beograd I, II, III, VI, VII, Beograd Matica, Šabac, Zemun I, Sremska Mitrovica, Erdevik, Martinci i Zemun Matica. Muški naraštaj nastupili su timovi: Beograd I, II, III, IV, VI, Matica, Zemun I, Pančevo, Sremska Mitrovica i Šabac. Starija braća nastupila su iz Beograda I, II, Beograd Matica i Stara Pazova. Članice nastupile su iz Beograd Matice, I, III i Zemun Matice. Beograd II nije nastupio. Ženski naraštaj nastupio je iz Beograda I, III, VI i Stare Pazove. Utakmice su se održavale na letnjem vežbalištu Sokola II za muške kategorije i na vežbalištu Sokola I za ženske kategorije. Utakmice su vodili načelnik i načelnica župe. Sudili su: Bogdan Maksimović, Zdenko Pavić, Roksandić Miloš i Petar Čolović, te Slava Vučković i Stevan Nušić.

Tehnički rezultati:

Članovi: I kolo: Beograd II—Beograd VI 15:0, 15:0 t.j. 2:0 — Šabac—Zemun I 15:6, 16:14 — 2:0 — Sr. Mitrovica—Erdevik 15:12, 8:15, 15:6 — 2:1 — Beograd I—Beograd VII 15:11, 15:10 — 2:0 — B. Matica—Martinci 15:5, 15:1 — 2:0 — Beograd III—Z. Matica 15:7, 15:5 — 2:0 — II kolo: Beograd II — Dabac 15:1, 15:1 — 2:0 — Beograd I—Sr. Mitrovica 15:8, 15:7 — 2:0 — Beograd III—Matica 15:3, 15:4 — 2:0 — Beograd II—Beograd I 15:4, 15:10 — 2:0. Finale: Beograd II—Beograd II 15:11 i 17:15 — 2:0. Prvak: Beograd II.

Muški naraštaj: I kolo: Bgd II—Bgd VI 15:7, 15:0 — 2:0 — Pančevo—Šabac 6:15, 15:12, 15:9 — 2:1 — Matica—Bgd IV 15:1, 15:7, — 2:0 — Bgd III—Sr. Mitrovica 15:1, 15:9 — 2:0 —

Smrt br. A. P. Dimitrijevića

Posle kratke bolesti preminuo je, 13. septembra, u sanatorijumu »Klenovnik« naš dragi brat i višegodišnji načelnik Sokolskog društva Ravna Reka, Aleksandar-Aca Dimitrijević, činovnik rudnika Ravna Reka, u 27-oj godini života. Vest o njegovoj smrti duboko je potresla ne samo nas sokole, nego i svakog koji ga je poznao.

Pokojni brat Aca, ma da rođen u Beogradu, proveo je mladost u Jagodini, i još kao dečak stupio je u sokolske redove, gde je neumorno radio za sokolsku ideju do poslednjeg časa života. U Jagodi-

ni je bio predjak, a u rudnicama »Pesava«, u Barama i u Ravnoj Reci bio je društveni načelnik. Sa odličnim uspehom, pored društvenih tečajeva, završio je skoro sve župске tečajeve, kao i Savezni Prosvesetni tečaj. Sa sletskih župских utakmica uvek se vraćao veselo i sa pohvalnicama. Najveću pažnju poklanjao je deci, koju je vest o njegovoj smrti toliko razjaloštila, da nije bilo deteta, koje se iskreno nije zaplakalo. Smrću brata Dimitrijevića, mi smo izgubili Sokola, čiji rad nije znao za prepreke i umor.

Dragi naš brate Aco, ti si ostavio uspešne roditelje, suprugu, braću i sestre, a i nas sokole, da za tobom večito tuguje-mo, ali znaš da tvoja dela i uspomena na tebe ostaće među nama večita. Produžimo tvoju započeti rad, za dobro naše drage Jugoslavije, koju si voleo iznad svega. Neka ti je slava i hvala!

Mita Laučanić.

ČEŠKI SOKOLSKI LIST O JUGOSLAVIJI

»Jas«, ilustrirani časopis, što ga izdaje Češka Obec Sokolska, u Pragu, posvetio je broj od 15. septembra gotovo isključivo lepótama Jugoslavije i našem narodu. Tako na pr. donosi sliku Nj. V. Kralja Petra II na letovanju, i čitav niz vrlo uspešnih ilustracija sa Klisa, Dubrovnika, Mljet, Korčule, Splita, Trogira itd.

Beograd I—Zemun I 15:1, 15:1 — 2:0. II kolo: Beograd II—Pančevo 15:7, 15:0 — 2:0 — Bgd II—Bgd I 15:2, 15:9 — 2:0 — Bgd II—Matica 15:3, 15:6 — 2:0. — Finale: Beograd II—Beograd III 15:9, 15:8 — 2:0. Pobednik Beograd II.

Starija braća: Stara Pazova—Beograd Matica 15:4, 15:13 — 2:0. — Beograd I—Beograd II 15:4, 15:4 — 2:0. — Finale: Beograd I—Stara Pazova 15:9, 5:15, 15:5 — 2:1. Prvak: Beograd I. Članice: Beograd III—Zemun Matica 6:15, 15:4, — 2:1. — Beograd I—Beograd Matica 15:11, 15:13 — 2:0. — Finale: Beograd I—Beograd III 13:15, 15:12, 15:4 — 2:1. Prvak: Beograd I. Ženski naraštaj: Beograd I—Stara Pazova 15:4, 15:10 — 2:0. — Beograd III—Beograd VI 15:3, 15:2 — 2:0. — Finale: Beograd III—Beograd I 15:5, 15:3 — 2:0. — Prvak Beograd III.

Prema gornjim rezultatima vidi se da su prvenstvo župe osvojili članovi sokolskog društva Beograd II, starija braća sokolskog društva Beograd I, muški naraštaj sokolskog društva Beograd II, članice sokolskog društva Beograd I i ženski naraštaj sokolskog društva Beograd III.

Okolo osnivanja »Hrvatskog Junaka«

»Sokolski Glasnik« je u prošlom broju zabeležio glasove zagrebačke štampe o osnivanju »Hrvatskog Junaka« u mnogim krajevima Banovine Hrvatske, kao i o sporu koji je nastao po pitanju, da li da se osnuje Hrvatski Soko, ili Hrvatski Junak. Po svemu izgleda da se, sa strane HSS, zvanično propaguje osnivanje Hrvatskog Junaka, u koji bi imala da uđu sva hrvatska udruženja telovežbačkog karaktera, dok se na protiv za osnivanje Hrvatskog Sokola zalazu samo izvesni pristalice frankovačkih struja, koji bi time hteli da teraju opoziciju prema g. Dr. Mačeku. Čini se, međutim, da njihova nastojanja neće uspeti, ili da će uspeti samo delimično, jer se organizacija »Hrvatski Junak« već u velikom osniva na čitavom području Banovine Hrvatske. Jedna od prvih svečanosti »Hrvatskih Junaka« održana je u selu Trnju blizu Zagreba, a istoga dana je u Zagrebačkom zboru održana velika javna vežba, na kojoj su uzeli učešća članovi »Hrvatskog Junaka« iz Zagreba, Bjelovara i Siska. Vežbači su imali plave sportske kratke pantalone i bele majice, a bivši starešina Hrvatskog Sokola, Milan Preusperger je govorio o potrebi okupljanja hrvatske omladine. U sastav »Hrvatskog Junaka« ulaze i klerikalna telovežbačka udruženja, »Mladost«. Vočstvo »Hrvatskog Junaka« upozorilo je članove da ne nabrajaju nikakve odore, jer odluka o odorama ima tek da se donese.

Zagrebački listovi objavljuju, međutim, ispravku, potpisano od Milana Praunspergera zadnjeg starešine Sokolskog Saveza i Dr. Milana Dečaka, bivšeg sokolskog prednjaka (tako glase potpisi), u kojoj se kaže, da nije istina da su se oni izjavili protiv uspostave »Hrvatskog Sokola«, a zagovarali osnivanje »Hrvatskog Junaka«. Oni tvrde, naprotiv, da su zagovarali osnutak nove hrvatske telovežbene organizacije, »Hrvatsko bratstvo«, za koju su već izradena pravila, uz sudelovanja g. Dr. Mačeka, ali nisu još data na potvrdu. U tu organizaciju da će imati pristupa svi nekompromitovani Hrvati, »ne samo katolici nego i muslimani, i Hrvati pravoslavne veroispovesti«, a vođice je »isključivo kvalificirane ličnosti, u prvom redu oni iz bivšeg Hrvatskog Sokola, koji svojim radom nisu izgubili štovanje u hrvatskom narodu.«

Prema ovoj ispravci i prema činjenici, da su u društvo »Hrvatski Junak«, kao prve, stupile klerikalne organizacije »Mladost«, izgleda bi da karakter »Hrvatskog Junaka« treba da bude u glavnom strogo katolički, dok bi »Hrvatsko Bratstvo« trebalo, u pogledu verske pripadnosti, da bude indiferentno. Samo čudno izgleda, da isto lice, M. Praunsberger, govori na priredbi »Hrv. Junaka«, a istovremeno da zagovara osnivanje drugog društva.

PRESTAO »LUŽIČKO-ZUPSKI VJESNIK«

Već 36 godina je postojalo u Pragu Društvo prijatelja Lužičkih Srba, koje je osnovao Adolf Černi i koje je izdavalo svoj list, »Lužičko-srpski Vjesnik«, u redakciji prof. J. Pate. Međutim, usled novih prilika u Češkoj, društvo je bilo prisiljeno da likvidira i da obustavi izdavanje lista.

ČASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust Cene vrlo solidne. Stručan rad Tražite cene za izradu klinaca i značaka.

Iz slovenskog sveta

Vesti iz Češke

Pošto se ove godine navršava 10-godišnjica od proslave hiljadugodišnjice smrti patrona Češke zemlje, Svetog Vavrlava, određeno je da se, počevši od 23. septembra, čitava nedelja posveti kultu Svetog Vavrlava. Praški arcibiskup, kardinal Dr. Kašpar, je preuzeo vočstvo tih svečanosti, u kojima učestvuju i strana Narodne solidarnosti, te grad Prag itd. Biće održano nekoliko predavanja i nekoliko svečanih koncerata. Ma da strani listovi javljaju da će te svečanosti biti zabranjene, praška štampa piše slobodno o njihovom pripremanju. — Isto tako strana štampa javlja da je Gestapo otkrio u Pragu zaveru velikih razmera te da je uhapšen veliki broj Čeha. Merodavni nemački krugovi izjavljuju da je doduše uhapšeno više lica koja su pristalice Dr. Beneša, ili su Jevreji, ali da je to iz razloga sigurnosti zemlje. Među uhapšenima ima doduše i nekoliko katoličkih sveštenika, ali to ne znači progono katoličke crkve.

Mnogi naši listovi su zabeležili vest iz Praga, da je 17. septembra stigao u Prag transport poljskih zarobljenika, koje su doveli Nemci, te da je ogromno mnoštvo praških građana izišlo da pozdravi slovensku braću i da izrazi simpatije solidarnosti za mučeničku Poljsku.

Nemački zvanični krugovi odlučno demantuju vesti, da je u Češkoj i Slovačkoj došlo do pobuna i nemira. Međutim izveštaji Rajtera i Avasa tvrde i dalje, da je došlo do jakih nemira u Pragu, Pardubicama, Taboru, Piseku i Brnu. Da je mnogo hiljada ljudi pohapšeno a na stotine pogubljeno, te da su se nemiri protegli i na Slovačku, gde se pobunilo više garnizona. Italijanski »Pikolo« javlja, da akti sabotaže koji se dešavaju u Nemačkoj i u Češkoj, nemaju nikakav alarmantni karakter.

ČESI I SLOVACI U INOZEMSTVU

Kao što su sve naše novine javile, engleski predsednik vlade, g. Čemberlen, je izjavio u parlamentu da cilj rata, koga vode Engleska i Francuska, pretstavljaju i oslobođenje češkog naroda. Strani listovi javljaju dalje, da se sprema osnivanje češko-slovačke vlade u inozemstvu, kojoj bi na čelu stajali bivši prezident Beneš i čehoslovački poslanik u Parizu, Osuski koji je Slovak. Ministar rata bi bio general Sergej Ingr, koji je također Slovak, a u prošlom svetskom ratu je učestvovao u operacijama prve dobrovoljačke jugoslovenske divizije u Dobruđi. Ingr je postao general u čehoslovačkoj vojsci, ali je posle okupacije prebegao u Francusku i sada tamo organizuje češke legije. General Ingr i general Prhala trebali bi da budu na čelu češko-slovačkih armija u inozemstvu.

Iz Rumunije javljaju da je tamo prebegao general Prhala, komandant čeških legija u Poljskoj, koga su Rusi bili zarobili, ali su ga istoga dana pustili. Deo čeških legionara prebegao je također u Rumuniju, dok se veći deo nalazi još pod pakom ruskih trupa. Bivši čehoslovački poslanik u Varšavi Slavik došao je u vezu sa moskovskom vladom.

Prema poslednjim vestima prijavilo se u samom Londonu 60.000 ljudi u češko-slovačku legiju, a češki listovi, koji izlaze u inozemstvu ističu, da se izvan zemlje nalazi preko dva miliona Čeha, ali ljudi češkog porekla, i da će iz tog broja moći da se sastavi vojska od nekoliko stotina hiljada ljudi.

»Palanački glasnik«, koji izlazi u Bačkom Palanci, donosi izveštaj o svečanosti Slovaka u Bačkom Petrovcu i veli, da je odbor za proslavu primio telegram od Dr. Beneša iz Londona, u kome se kaže: »Ma da je nastupilo teško doba, istrajmo i pobedićemo«. List veli da je čitanje ovog telegrama popraćeno pravim jecanjem sa strane svih prisutnih Slovaka i Čeha.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Ulazak Sovjetske Rusije sa vojskom u Poljsku, izazvao je zabunu u čitavom svetu, pa se o tom događaju šire svakojaki komentari. Niko ne može tačno da odredi, koji su ciljevi sovjetske vlade, ali ima listova koji o tim ciljevima šire najdalekosežnije verzije. Tako n. pr. londonski »Times« javlja, da u Finskoj postoji bojazan, da je »samo pitanje vremena kada će Estonija i Lotiška biti pridružene Rusiji, ma koliko da rusko nemački sporazum nije to predvideo«. Tvrdi se, da je rusofilski struja u Lotiškoj mnogo pojačana. Ista vest »Timesa« javlja, da diplomatski krugovi u Moskvi očekuju, da će smanjena Poljska država biti pod ruskim protektoratom. I mnoge druge vesti javljaju, da se poljski i ruski vojnici vrlo dobro slažu, te da sa ruskom vojskom u Poljsku dolaze naročita propagandna odeljenja, koja drže zborove. Dok se tako s jedne strane podvlače izvesne slovenske tendencije ruskog koraka, s druge strane se javlja da je jedan od članova ruske vlade održao na radiu govor, u kome je kazao, da ulazak u Poljsku znači također otvaranje puta za komunističku propagandu u ostalom svetu. Taj isti član vlade je kazao, da je još daleko od uređenja rusko-japanskih nesuglasica, te da će se Rusija i dalje boriti za nezavisnost Kine. Izvesni krugovi u Londonu boje se pak, da Rusija čeka samo zgodan trenutak da pade na strani Nemačke, ali da još niko ne može da predvidi, na koju će se stranu obrnuti nova ruska ekspanzija.

Na mirovnoj konferenciji u Versaju je prezident Vilson odlučno zagovarao stvaranje Poljske države,

pa je na osnovu toga engleski stručnjak za narodnosna pitanja, lord Curzon, predlagao, da se povuče etnografska granica između Rusije i Poljske, tako da bi Grodno, Brest-Litovsk i Lavov pripali Rusiji, a Bjalistok, Lublin i Przemisl Poljskoj. Poljaci su se odlučno oprli tom predlogu i zahtevali su, da granica bude povučena više prema istoku, ma da u tim krajevima u velikoj većini žive Belorusi i Ukrajinci. Poljaci su se pozivali na brojna poljska nacionalna ostrva u tom području i na istorijsko pravo, zato što su te pokrajine nekada pripadale poljskoj državi. Zbog tog neslaganja došlo je do poljsko-ruskog rata, koji je ispaon štetu sovjetske vojske, tako da su u martu, god. 1921, bile određene granice, koje su sve do pre nekoliko dana važile.

Američki avijatički krugovi nisu zadovoljni sa sadašnjim stanjem prekokeanskog avijonskog saobraćaja i smatraju da su sadašnji »kliperi«, golemi avioni koji prenose po 30 i više ljudi preko Okeana, još uvek suviše maleni i ograničeni. Zbog toga se u Institutu za aeronautiku u San Francisku prave nacrti za daleko veće avione, koji bi, čim se prilike u svetu srede, morali da preuzmu saobraćaj preko Okeana. Poznati američki graditelj aviona, ing. Klajnhaus, izradio je nacrt za avion, koji bi mogao da primi 100 putnika i 40 lica posade, a posedovao bi 20 kabina, sa 1 posteljom, i 40 sa dvema posteljama. Avion bi trebao da bude dug 70 metara, a motori bi razvijali snagu od 48.000 HP i brzinu od 5.000 km na sat, tako da bi put preko okeana trajao oko 15 sati. Tvrdi se, međutim, da je to samo početak, te da se već prave nacrti za još ve-

će avione, koji bi bili dugi 125 metara, sa motorima od 200.000 HP i sa kapacitetom od 500 putnika.

SOKOLSKA ŠTEDNA I KREDITNA ZADRUGA S. O. J. U SPLITU

Stanje na dan 31 avgusta 1939

Aktiva: Blagajna: primila 820.294, izdala 819.636,75, stanje 675,25. — Zajmovi: isplaćeno 196.017, »povraćeno 45.553, stanje 150.464. — Tekući računi: uloženo 612.234,50, dignuto 355.486, stanje 256.748,50, kod Drž. Hip. banke 156.177, Pošt. šted. 263,50, privatni 100.308. — Tiskanice: 4.270. — Troškovi: 1.130,25. — Inventar: 121. — Skupa aktiva: 413.391. — Pasiva: Uloži na štednju: uloženo 506.145,50, povraćeno 132.554,50, stanje 373.591. — Sitna štednja: 2.916. — Dohotci: 9.789. — Poslovni udeli: 24.575. — Rezervni fond: 1.260. — Socijalni fond: 630. — Prosvetni fond: 630. — Skupa pasiva: 413.391. — Ukupni promet: 1.767.240,25. — Ima 272 zadrugara sa 989 poslovnih udelu.

Sve školske knjige za srednje i visoke škole kao i sav pribor imade na skladištu

KNJIŽARA ST. KUGLI
ZAGREB, ILICA 30
CIJENICI BADAVA

Sadržina sokolskih listova

»KNJIGA ZA SOKOLSKO SELO«
Izašao je iz štampе br. 8 ovog glasila sokolske župe Mostar, sa obilnim sadržajem, među kojim se ističu naročito članci: Čekićem u svest i svest (Dr. D. Slijepčević); — Maček je Soko, o sokoli Mačekovci; — Iz prošlosti bugarsko srpske; — Čuvajmo selo; — Koristi od Sokolstva na selu (B. Nenadić); — Vesti i dr.

Čitajte i širite
»Sokolski glasnik«

SOKOLIMA

ŠTAMPARIJA

»Gutenberg«

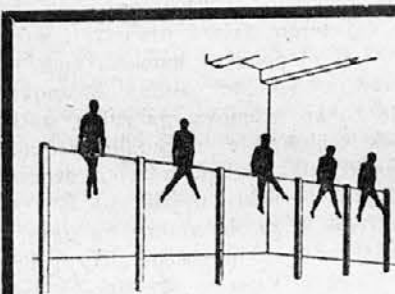
daje najpovoljnije cene i dobavne uvjete. Zato se obratite kad Vam bilo što treba jedino na

ŠTAMPARIJU »GUTENBERG«

ZAGREB / ILICA 65

TELEFON 23-131

bratu S. Oljevac

POGREZIVA VRATILA

su najusavršeniji način vratila
Svi stari sistemi su nepraktični te budu uklonjeni.
Usavršene sprave dobavlja specijalna
TVORNICA GIMNASTIČKIH SPRAVA
J. ORAŽEM
Ribnica na Dolenjskem

ДРЖАВНА КЛАСНА ЛУТРИЈА

Kako je lutrijski plan proteklog 38 kola sa svojim interesantnim izmenama naišao na veliko odobravanje kod kupaca srećaka, jer su sve srećke uzete od strane ovlašćenih prodavaca i njihovih potprodavaca skoro sve rasprodane, to je Džavna klasna lutrija taj isti plan ostavila u važnosti i za nastupjuće 39 kolo srećaka.

Srećke I klase 39 kola gotove su i puštene u prodaju 13 septembra ov. god. u 100.000 celih srećaka sa izvlačenjima i to :

- I klasa 14 oktobra 1939 god.
- II klasa 10 novembra 1939 god.
- III klasa 12 decembra 1939 god.
- IV klasa 13 januara 1940 god.
- V klasa od 10 februara do zaključno 7 marta 1940 god.

Cena srećaka za svaku klasu sledeća je: jedna cela Din. 200.— jedna polovina Din. 100.— i jedna četvrtina Din. 50.—.
Ukupna vrednost dobitaka u 39 kolu iznosi

Din. 65.000.000.—

U svih pet klasa ima 7 premija i to : od Din. 2.000.000.—; 1.000.000.—; 3 po 500.000.— i 2 po 300.000.—.

Pored ovih premija ima sledećih većih dobitaka: 7 po 200.000.—; 16 po 100.000.—; 17 po 80.000.—; 17 po 60.000.—; 19 po 50.000.—; 17 po 40.000.—; kao i veliki broj drugih većih dobitaka.

U najšrećnijem slučaju mogućim spajanjem premija i dobitaka u V klasi može se dobiti na jednoj celoj srećki

Din. 3.000.000.—

Za isplatu dobitaka jamči Džava Kraljevine Jugošlaviје.

Srećke se mogu dobiti kod ovlašćenih prodaca i njihovih potprodavaca, kojih ima skoro u svima većim mestima. Bliza upustva sa lutrijskim planom i opštim pravilima dobiјају se na zahtev besplatno kod svih ovlašćenih prodavaca srećaka.

Kupujte srećke u Glavnoj Kolekturi Džavne klasne lutrije

Александра Р. Павловића

БЕОГРАД

ЗЕМУН

Кр. Алберта 1, Цара Николе II. 69

Краља Петра улица бр. 11

Вучење I. класе 14 октобра т. г.